

5

CÉNTIMOS

ENFERM

SETMANARI BILIGUE, SATIRIC Y DE BON HUMOR

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

Provincias: Un trimestre . . . 0.75 pts.
Extranjero: Un año . . . 6.00

— Pago por anticipado —

Correspondencia y Administración
Luna, 27. — SOLLER (Mallorca)

No se devuelven los originales

Coses que passen

En Xisco Ballafort era un republicà i de aquells que fan furor y que tenen barra per sostindre una animada polèmica amb San Pera y tot, en so gran perill de que los bolèhguen sas elaus de sas portas del Cel pes cap y los fassin un neño mes gros qu'un carabassa de Muro.

Idò com deyem en Xisco era un republicanot de fé, carregat de bon humó y descarregat de pessas, lo qu'en el dia son molts qu'hey van.

Pero vat aquí que se casa amb una atota mes guapa qu'un duro sevillano, y més airosa qu'un emperadó xino, y sotcehi que después de sis anys de casats, en Xisco queda sense fevne, y en so seu caracte de revolucionari furibundo no el volían per loc y com qu'es seu calaix s'assemblava a ses sessions des nostro A-juntament, que sempre hey corren ratas, se ve precisat a jira sa truvta, y de republica federal passá a catòlic, apostòlic y roma has mitx de sa bendició de s'ompare, sa mare y des botigué des cantó que veyya qu'anava a cobra lo bastret.

Aixó acabava de sotcehi cuant trobá un amic seu molt antic que feva nou anys que corria per France y después d'estrenyarsé quinze pics sa mà, en Xisco li contá sa seua peregrinació política y sas miseris passadas.

—Y cuánts d'infants tens?— li diu a quell.

—Un! Y figuret qu'ahi el batiaren.

—¡Ola!

—Y fet es contes qu'es un portentó. Dibuixa mil coses. Escribe qualche carteta y toca es fabiol qu'es una maravilla.

—Quer! Fa tantes coses, y ahi el batiaren?

—Si.

—Dien que passen bruxerías pero a mi no me feris creure aquest xuflete.

—Si; pots está segú, t'ho jur.

—No; pot essé.

—Te dic que sí.

—Es imposible.

—T'ho jur. Es ben vé.

—Pero hombre; si es un imposible qu'un infant, un dia después de batiat, dibuixi, escrigue, toqui...

—¡Ah! Pero has de teni en conta que l'hem batiat a cinc anys d'edat.

PEP. NOV

S'OLLA DE CARAGOLS

Película en 17 parts y un cara null de cuadros copiada per sa casa Films Xerrimosos.

Representa a una Nació qu'está tant molt espanyada qu'es veu molt destertalada y tota sa decoració.

Surt un rey, molt decidit que mira amb tristas uyeras sas abultadas carteras d'un govern qu'ha dimitit. Llevó es treu un mocadó, sa moca, tus, fa un baday y al cap d'un petit espay diu com si fés un sermó; Está ben vist y aprovat que sa Nació no te cura se fa crónica y molt dura se terrible enfermedat, Ni en Romanones, ni en Maura ni en Dato ni el... sunsum corda amb sa política borda evitarán es meu caura.

El rey de Rusia l'han mort; es d'Alemania ha marxat, es de Turquia ha abdicat... no hey ha rey qu'estiga fort, Jo qu'he de fé? He de marchá? He de plorá o he de riure?... Lo cert es que no puc viure pensant no puc governá si acás faitx algún bé, mal, si faitx algún mal pitjó, si dic si, me diuen no, si dic no contrari igual.

Uns volen s'Autonomia sa República altres volen, y uns altres ja se consolen desterrant sa Monarquía y entre tant jo som juguete que me fan cantá y ballá y hem fan ridiculisa y me fan fé la pusseta.

¡Oh! Desdixada Nació, primé era molt ditxosa y ara es una olla mostruosa en completa ebullició.

Tothóm ja vol governá, ningú vol sé governat y predicant llibertat me volen esclavisá.

¡Qu he de fé, pobre de mi!...

¡He de foji acoverdat demenant per caridad.

¡lo que me negan aquí!

Se sent un renou de espasas que se veu del Rey acalla sa veu sa gent que batalla y va destruhint sas casas el rey medita un moment mes sa gent tan prop sa troba qu'ell gafa un bolic de roba y fuitx d'allá correguent.

Sa cinta se romp y ¡Zas! reclama es públic impio per sebre prest d'aquest llo, quin será es seu desenlós.

N.º URBANO

Francia.

Diètaris per 1919

De tot tamañ y preu De venta a s'imprenta d'en Calatayud y C.º, Lluna 27. — SOLLER.

De sa Regió

D'ALARÓ

Dimars de la setmana passada se doná es cas dins es tranvia, qu'aquést senyó viertant que per lo vist se creu essé un Tenorio, li tocá teni a devant un serefi amb uns uys mes vius que centellas, lo que fonc causé que li comensá a tirarli piropos, an els quals contestá sa se seva mare diguentli qu'era per demés que no seria com se seva neboda que li va dá paraula y a s'hora d'entregarsi ere a ca sa tia. Pero demenant demenant van a Roma y ja li ha estret a cercarlé, mes anava tan destornillat qu'atrevesá carrés sense darsen conte y sortia a devant unes figueras de moro y después per po cau dins una pique de renta.

El l'ha conferenci deya que s'afloja que li agradava mes era aquell angel que tenia a devant, malament an aquell instant entrás un jove en s'escusa de recohi es billets y s'assegués a devora ella.

Ja sabem viertantéto, que l'any passat pes balls de carnaval pareixias un loco cercant balladora y totas t'eren bonas en lo cual ja veim qui ets tú Referent an alló que digueras a sa sogra de que li comprerías un cotxo y tu faries de cotxé no hu crec perque digueras que no'n duyes ni un. Ara si aquests que tan se pintan esperan que el tio manllevat millonari en quinze infants que te te farà heuru, compra es cotxos que vulgues y te tú d'ase y que Deu t'ho pag.

UN QU'HEU SAP.

DE SA POBLA

—¡Qué dimonis tens que fas aquesta carota de son?

—Fiyeta aquésta nit l'he passat molt malament a consecuenci de s'alborot y escándol que feren an es teatro de «Ca'n Guixa» des costat de canostrá.

—Y que va passá?

— Jo no hu sé, pero m'han contat que vá essé gros es festé. Uns donen tota sa culpe an en Guixa que mav sap fé sa cosas bé; altrás a sa caparrudesa de dos per si ere un tretse y un devuit es número de sa butaca qu'havian comprada y altres pa sa funció que feyan que era un doy; representaven es Tenorio Mallorquí des Mascle Ros, qu'encara que sa compañía se destexinava per fé lluhi s'obra, no lo-grava conseguí es seu fi, mentres uns aplaudían, altres siulavan y se mogué un tal bojiot que tengueran qu'aturá se representació pes gran escándol y desbarajuste que pareixia qu'es bolckheviquisme rus havia entrat dins es teatro, amenassant estallá una gran revolució, mentres en Guixa, fent amenassas y cridant mes qu'ets altres, se volia imposá pa sa forsa bruta y avuy ja no es sa rahó de sa forsa lo qu'impera, sino sa forsa de sa rahó.

Se fa necesari qu'es Teatro sols sia un centro de cultura y d'expansió; que se representin obres educativas y que es públic corres-gue en bon orde y compostura y que desapare-sca per sempre sa barbarie, es mal parlá y sas malas formas y que comprenen cades-cún es seus devers y ets seus drets, tant lets empreseris com es públic y d'aquesta mane-

ra tendrem s'especta sociable al menos y de-sapareixerá algun tant sa mala fama de gros-seria de que gosa sa Pobla.

UN MUR.

DE MURO

Coses que passen dins es nostro poble

Per tot arreu sen troben de maos vuy dí de maos (¿?)

Al sen telón y apareixen en escena un cafe-té molt guapo, y una cafetera que enamorz, plena de café.

Apareix una taula as mitx de s'escenari; está desmantelada (sin mantel, sin copas y sin cacahuets) y ric rac s'obri una porta per l'esquerre y entren es quatre majos mes esti-rats qu'una corda de barco; fan quatre man-belletes per cridá es cafeté. ¡Uep, uep! res-pon aquést. ¡Que s'els ofereix an aquests se-nyós? — Dugui café o bé sa cafetera lo que vosté vulgue, contestan aquells majos que no son de Goya. Aquell senyó amb tota sa seva formalidat (aparente) deixá ses copes demunt sa taula y com un llamp corre a du sa cafete-ra. Mentres boca es café diu un d'aquells. ¡Vol fe es favó de du sa companyera de ma-dó cafetera y llevó unes cartes per fé un truc! S'homo de sa cafetera (qu'és es cafeté) res-pon: Esperau un poc; (y aparte diu); ¡a ferá un bon sol cuant venga sa botella. Però a un pellós un altre pellós.

Aquells majos, que duen pell per vendre sen van a un altre establiment, duen unas cartes y una botella y tornan an es café. As-seguts a una taula se posan a jugá y a fé jocs de tant en cuant a sa botella y zen vols de pell?

Aquí caigué es teló y se doná per acabada sa funció.

UN BETSOL

DE FELANITX DE ALGAIDA

Senyó Alcalde si'heu vol fé ja qué té es seus empleats sempre molt desenfeynats

los maní tot cuant convé; Qué reguin ets abres bé qu'hey ha Plassa abandonats,

es poble los ha pagats y avisá es un dret qu'hey té.

A cadescun dues vegadas o tres los han de regá y los farán revivá

sas rels que ja s'han secadas. Sas cosas abandonadas es mirarlés fan plorá;

voldriem que s'avisá no fos predicá de bades.

Tant mes costá es quedá bé com es quedá malament;

d'Algaída s'Ajuntament molt poc interés hey té

o no te vot o no sé si tot li és indiferent y noltros l'hey feim present

perque trobam que convé. A visá tenim un dret y si fá es disimulat i cada abre ben marcat li posarem un billet que tigur ben clá y ben net. eSenyó Alcalde per piedat

que mos donigue aigo haviat que ja mos morim de seta. Y es Batle cuant heu veurá li farà alló compassió y dirá: Tenen rahó y fan molt bé s'avisá, lo més notable qu'hey ha Algaida, conservaró y s'empleo de regadó an en Falconé el dará.

X. X.

DE BUNYOLA

¡Oepl! ¡Atenció! Fas a sebra an es joves de Bunyola que tenim un jove qu'está a devant ea plassa qu'es de lo més estufat que ja may vos pogueu imaginá. Dit jove está molt anemorat de na Margalida qu'está an es carré Majó y que per mes informes te uns setse anys y va vestida de nina.

Cualsevol la miri li pareix de lo mes hermosa pero si no fos que se posa polvos, Creme Simó, Carmin, y altres composturas, sería mes faresta qu'un cá de bou.

Jo com a companyero te vuy dá un consej. Aquest portento de bellesa dú tantes composturas y enferinoladas per fer te pena y jo t'aconsey que la deixis ana ode lo contrari te ferá passá es martiris d'un Sant y sas penas d'un condemnat.

Y a tú Margalida també com amic te vuy notificá qu'aquests vestits que dus son de lo més pintorescos pero molt indecorosos.

Los vestidos se han hecho para cubrir la vergüenza más resulta que en el tuyo se va menguando la tela.

UN AMIC D'EN JUAN

DE BUJER

Eran demunt las deu des vespre de dissapte passat cuant se presentá a jó tot furios es nostro Detective S'amic des Silenci amb un article molt llarc (dupt si era tant llarch com en Jaume Llarc de Bunyola) per que l'hey firmás, contestant a alguns desberats qu'aquell autó foquifumiste dirigí s'altre setmana an aquells dos jermans. Pero segons informacions sentidas de boca des mateixos autós he pogut comprende clarament qu'aquesta campanya qu'ha presa es nostro detective es basant delicada, assent que se tracta d'alguns asuntos familiars.

Així es que per evitá alguns disgusts molt grossos qu'están amenassant m'he negat a firmá es mencionat article fins altres noticies.

Esper pues, que degut a s'amistat que m'uniex entre ets autós foquifumistes d'aquesta campanya, que le darán per acabada.

Vostro amic

BETETA (Corresponsal)

DE FELANITX

An es carre Nou d'aquesta Ciutat tenim tres jovenetas molt guapas, molt simpátiques y per afegitó més rosses qu'un fil d'ó. Idó jo complacent an es derré extrem amb aquestas jovenetas, que tantes de bonas condicions reuneixen los vuy doná un consej. Ala idó escoltau.

Aquests mocosos contertulians que teniu per passá sa vetlada a sa vostra casa, y que s'aprofitan de se confiansa qu'han posat amb voltros, convendría pes vostro bon nom, los donasseu un escarment d'aquests superios per xerreines y moneatos.

Resulta cada vegada

que a cavostre es joves venen ben desxondits s'entretenen amb profitosa... *vallada*.

UN AMIC VOSTRO

D'ESPORLAS

Ara que ja ha passada s'epidemi, perlarem un poc d'ets heroes que mes se demostraren amb ella, comensant per s'honorabile potecari que s'ha aprofitat de tal manera que de segú podrá posá un Banc pes seu conta; es es di, qu'aquest senyó no s'ha preocupat de si es poble li done es sou de 600 pesetas anuals, sino que los ha posat s'argolla an es coll y le ha estreta tan forta que los ha heufagats, així es qu'una medicina qu'ell vos feya pagá una

peseta a Palma para los señores, y s'es qu'ell vos feya amollá 2'50 pesetas a Palma sols costaven 50 centims, y altres que feye pagá 7 pesetas, a Ciutat las tenian per 1'50 ptas. Però a tot aixó es nostro Ajuntament vá fé es sort, sa cuestió, es qu'ha entregat en conte des municipi 600 y pico de pesetas des témps des grippe y tal volta així com ell posa tanta sal ha sortit salat.

Un altre dia xerrarem més si Deu heu vol y es potecari no s'enfada.

UN SENYÓ

Estimats companyeros: Com s'acosten ses Matinas y jo no estic dispost a anari totsol o amb quatre masclots, he resolt comenarvos qu'hem serqueu una allota sempre qu'es subjecti a sas corresponents condicions, pues jo sé qu'an aquest poble sas atlotas duen molts d'ases, digo, aros an es brassos, y jo com som molt des dobbés, si a s'atlota li puc fé un joc de mans pispantli s'aro, vos asegure en nom des nas des Secretari Paloni que a l'instat sebré que val.

Aqui van ses condicions á que s'ha de sometre s'atlota qu'he d'acompanyá a Matines:

1.ª S'atlota ha d'essé guapa, eixerovida, sandunguera y que tengui un barram mes petit qu'un cos de guya amb un esportell qu'hey passí un carro carregat de paya, per si vé es cas qu'hem vulgui mossegá no hem fassí gens de mal.

2.ª Será imprescindible que s'atlota sia coive, per si al cas m'encalsava per haverli fet algún atreviment, no'm pugui agatá.

3.ª No ha de teni es nas llarc, perque si hem besa sa cara no vuy qu'hem foradi ses gallas.

4.ª S'esporlarina heurá d'assé d'aquestas que tenen pessas, perque si se converse heu dú li heuré de menllev vuit centims per una capsa de tabac.

Aixó son ses condicions estimats companyeros. Ara esper sa vostra contestació per si al cas no ni ha cap per aquí que vulgui veni a Matines amb jó, jo pugui sercarné un altre per Sólle perque lo que sobren son atlotas, ara lo que feltan son pessas y aros,

ES CORRESPONSAL

Máquinas de COSER

Depósito de maquinas para coser y bordar de la acreditada marca

WERTHEIM RÁPIDA

Se admiten toda clase de reparaciones. Enseñanza de bordar gratis a los compradores de dichas máquinas

Se venden instrumentos de música y piezas de música de todas clases.

GUILLERMO GALVO

Rectoria, 16 = SOLLER

XERRIMADES

Demá decapvespre, a las tres, a Sólle tornam teni un'altre Mitin de propagan la societaria.

Segons mos han informat, es trabayadós y trabayadores de sas fabricas de texits están que bufen, es boñy ja está ben madú y tenim ansia ferm que prest no rebent.

Ses peticions justes y rahanables que fan ets obrés deuen havé de esse acatades, de lo contrari es trabayadós están en so seu dret de luchá y ha acohirse a sa huelga general á fi de obteni lo que legalment los perteneix.

Ala idó, si per bé ha de esse, com mes prest milló, el Kaiser d'Alemania sa va rendi a devant sas forsas, igual fará el Kaiser de Sólle y es qu'el segueixen.

P'en Juan Blanco y Negro.

Contestant a nes teu cariñvós escrit, tan ingrat con tu mateix perque si així no foses, crec que hauries pensat milló lo que me deyas te contest a nes teus insults que has tirat contra jó; vaje escoltem bé:

1.ª Ja sabs molt be que si he anat a sercá

caragols y caragoles hey con aros pes meus an ojos y no per espesarme sa fam com tú que saps ahont va sa teua dona cada dia a las onse per tu y es demés de famili, que li costa have de resá el rosari y tu a buidá copins.

2.ª Per contestarté en es párrafo segon sobre si he donat o no assots, mas de poré doná proves justificativas de que sigue vé, y podrás comprenda que som mes homo que tú, que fas mes tailla que tú, som mes formal y mes persona que tú y podrás veura qu'es perque vuy teni s'honra y sa conciensi mes neta que sa teua y que som mes bon pare que tú.

3.ª Sa meua esposa si va mori fora es meu domicili, va mori a propiedat seua y a mateixa casa que va naxí, en sos seus aliments necesaris y no com tu que los has d'ana a sercarlos per aquí y per allá, y tenia sas vestiduras mes netas que no has tengut m y en sa vida a cateua y proves qu'hey ha.

4.ª Y com sa teua presidenci ha de poré birlá 3 000 blancas a sa teua esposa si tú y ella no teniu may dos reals? Ja sabs be que si las hi vaix birlá va essé perque a mi me fogien y no sabia per ahont; después tú feres de bon amic, v'nguères a dirme que donás acús contra ella que m'havia robat 300 duros y jo te vatx di que no sabia qu'era que m'havia robat y no vatx volé possa falsos testimonis; jó som lliberal de fe y no com tu que t'has girat de partit per *omplirte es gavata*.

5.ª Si ma vaix negá a pagarte sis pessetas menllevadas es perque jo no pac malvicis dets altres que jó no en sé noves.

NOTA.—Ja que me insultares en so teu escrit, que jo n'on sabia noves ni d'una cosa ni de s'altre y me dius també si vas o no a sercá sabates pes camí d'es Murtará he sabu aiximateix per inform's qu'eocara que no hey vajas es que les te duen a cateua.

Sabrás que m'afait y me afeitat sempre a barbarias ben honrades y may m'ha fet falta es velló y me afeitat en claró com ets altres y no com tú que tan afeitat a dins casas fosques; ala idó ja te contestat a lo que tu volias resumera, ja saps saps qu'a mi no m'han llevat cap casa d'es públic per falta de pago ni per volerme riura de persona idats perque eran de cuantre partit, ni he pegat may a cap senyó a dins Sólle y después implorarlos caridat, ni he fet es paperots com tu fas a sas proce-óns y a missa *por falta de sustentos y mucha hambre*, y a sa meua dona no me atrevit may arrabasarli sa coua, *¿que bufes o ensumes?* esper contesta y *otro gallo cantará*

RAFAEL OLIVER.

D'alguns veynats des camí de Son Bou hem rebut sa siguent comunicació:

Senyó Directó: Motivat a sa abandono qu'es nostro Ajuntament te en so alumbrat públic es veynats d'es mencionat camí, prenen cada susto que canta es Credo.

S'altre vespre un homo qu'ha anaya a caseua a fe ses sopes vé un bultot que venia pes camí, el pobre tot se asustá y es bultot seguía cap avall y cuant va essé a sa claró d'un fanal se converti en dos

¿Y qué va esse? res una atlota que anava aferrada en so seu enamorat, aprofitant s'foscó.

Vaja senyó Batle, pósigue mes fanals a nes camí y així evitará sustos y a sas *parejar amorosas* no los vendrán *malas intenciones*.

¿Conexeu mestre Antoni Casoli? ¿Si? ¿Conexeu tres escaradés seus que feyen feyna a una escarada a «Son Angelats»? ¿Si? Pues aqués tres demanen a tot Sólle en general si tenen rahó en lo que van a esplicá:

1. Es caxóns de pólvore qu'aquests tres compraren a 2'30 ptas. y es Mestre Casoli, haguent mesté de dit article los ne menllevá quatre caxons y tenguent es conta a devant ahont sa pólvora es marcava 2'30 es caxó, domés los ho ha volgui pagá a 1'85. Primera estefada

2. Dos homos que trabayaren per ell fent fany y servint, los mos conta a noltros. Segona estefada.

3. Semanas que noltros nem feta feyna a jornal los mos conta a escarada. Tercera estefada.

Y después de soportá aixó encara diu que som tres gats y que mos ha de mata. Però mestre Antoni, ¿no hey ha Sólle un jutjet? Pues allá mos podriem aclarí ja que deis per tot que mos hi heu de dú, lo qu'esperam qu'hey fereu.

Mestre Antoni Casoli no vos heu d'enfada més si veis qu'es vostres obres EN XERRIM volen lletji

Gabriel Calafat

Bernat Pascual

Miquel Castañer

Cas sutcehit.

Di-sapte passat enviaren un ninet a com-prá EN XERRIM y li digueren:

—Jes, v'aquei cinc centims y ves a dú EN XERRIM

Es ninet agafá sa pessa, va a sa Piassa, en Xim Ferro agránava y es ninet cuant el veu li dona es cinc centims:

Gracies, li va di en Xim.

Es ninet torná a caseua y diu: m'ha dit que gracies.

—Peró, ¿Y es diari EN XERRIM?

—M'ha dit que gracies.

¿Y qué va esse? Idó qu'es ninet va enten-dre: Jes cinc centims y ves a dú a n'en Xim.

Al entretant en Xim Ferro

mes content que una moixeta,

va teni sa gran propina

de cinc centims de pesseta.

Es gremi de sabatés de Sólle mos ha enviát aquest escrit:

Estam enterats que en es carré de ca les Animes hey habita una famella que segons informes pertanex a la «Casta Susana», ella te sa mala costum de belejretjá pes seu carré diguent la pésima d'es sabatés, diguent que vagós y borratxos, com també ha dit que aquell personatje compañero nostro que ve devigades a Sólle mereix apedregá noltros des gremi li proposam procuri trobá voluntaris que se vulguen presta a tira sa primera pedra a n'aquest compañero nostro es dia que venga de Palma a Sólle, que si algún en pot reclutá no li arrendam sa ganancia.

Fredine veyarda ets, jeperuda per desgraci es gremi des sabatés

l'enviam s'Incantimpaci

ES CÁ DE BORDO.

Haguent donat lectura an es dos números anterios d'aquest setmanari y enterat de qu'el sen Rafel de María es «el plato del día» m'ha vengut a sa memori es siguent fet: que vaix a contarvós

Idó al sen Rafel, aquest ben educat mercadé y golfo de marinyecs, dijous día 5, anant a cassá en sa *ximeneya*, «al hombro» pes «Predit d'es Camí Vey» acompanyat de ses dues cuses sevas y d'un canet que seguí es seu rastro perque sap s'oló que fá, va teni a bé a ferli an aquest canet una moixonia amb sa *ximeneya*, qu' d'havé estat bon tiradó heuria comés un assassinat inhumanitari.

Vaje, vaje Mariané l'amo des cá, et recomana que si vols continuá es teus *modos vivendis* a dins Sólle procuris mud de cap a peus.

L'AMO DES CÁ

CORRESPONDENCIA

Corresponsal de Felanitx. Gracies per s'invitació. Sas moltisimas ocupacions que tenim creim impediran sa nostra asistencia, no obstant vos agrahim de tot bon cor es vostros oferiments.

Corresponsal de Buje. Lo d'Inca anirá sa setmana próxima. Heureu rebut es llibres.

Corresponsal de Muro.— Vos esperam.

Corresponsal de Buñola.— Hem rebut alló. Moltes gracies de tot. Mos es estat imposible es poderi alicá s'altre ros; hey anirá la setmana qui vé.

N y Ney. Mancó. La setmana qui vé anirá lo vostro. Rebut s'import de ses suscripciones. Gracies y manau feynes.

SOLLER.—Tip. Moderna de Calatayud y G